

YOSHLARNING ILMIY SALOHİYATINI OSHIRISHGA QARATILGAN HARAKATLAR

Boltayeva Ruxshona Nodir qizi

*Buxoro davlat pedagogika institutining
xorijiy tillar fakulteti 1-kurs talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada so'ngi yillarda yoshlar ilmiy salohiyatini oshirishga qaratilgan harakatlar to'g'risida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *Yoshlar, innovatsiya, intellektual, tadbirkorlik, samaradorlik, olimlar, texnologiya, ilm-fan, kadr.*

So'nggi yillarda respublikada ilmiy va innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash, kadrlar tayyorlash tizimini isloh qilish bo'yicha amaliy ishlar olib borilmoqda, iqtidorli yoshlarni nufuzli milliy hamda xalqaro olimpiadalar, musobaqalar va tanlovlarda salmoqli natijalarga erishishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Yoshlarning ijodiy, intellektual va tadbirkorlik salohiyatini ro'yobga chiqarish, innovatsion g'oyalar, loyihalar va texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy qilish, iqtidorli talabalar, yosh olimlar va tadbirkorlarning innovatsion faoliyatini rag'batlantirish, ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratilmoqda. Shu bilan birga, yosh iqtidor sohiblarini innovatsion tadbirkorlik sohasiga tizimli jalb qilish bo'yicha olib borilayotgan ishlar samaradorligini oshirish, shu jumladan:

iqtidorli yoshlarni ishbilarmonlar va yetakchi olimlar bilan hamkorlikda ish yuritishi uchun yagona tizim yaratish va shu asosda ilm-fan sohasida yosh kadrlar yetishtirish tizimining uzviyligini ta'minlash;

ishlab chiqarish sohasiga yuqori texnologiyalarni tatbiq etish va ilmiy tadqiqotlarga yoshlarni jalb etish hamda ilmiy-texnik va innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun platformalar yaratish talab etilmoqda.

Iqtidorli yoshlarning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash borasida amalga oshirilayotgan ishlarni yanada jonlantirish, mamlakat ilm-fanining xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligini ta'minlash, mavjud ilmiy maktablar salohiyatini yanada mustahkamlash hamda ularning innovatsion salohiyatini rivojlantirish maqsadida ko'plab ishlar qilindi.

2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi demokratik davlat qurish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish borasidagi islohotlarda yoshlar faolligini oshirish bilan bog'liq bir qator yangi va muhim vazifalarni belgilab berganligini alohida qayd etish joiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning O'zbekiston yoshlariga bayram tabrigida: - —...Biz yoshlarga doir davlat siyosatini hech og'ishmasdan, kat'iyat bilan davom ettiramiz. Nafaqat davom ettiramiz, balki bu siyosatni ustuvor vazifa

sifatida bugungi davr talab qilayotgan yuksak darajaga ko'taramiz. Sizlarning zamonaviy bilim va kasb-hunarlarini egallab, hayotda o'z mustahkam o'rningizni topishingiz, baxtli bo'lishimiz uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz|| degan fikrlarni bildirgan. Bugungi kun yoshlari nafaqat faol, ma'naviy tahdidlarga qarshi tura oladigan bilimdon, yuksak ma'naviyatli bo'lishlari kerak. Buning uchun yoshlarning qalbiga quloq solish, dardini bilish, muammolarini yechishda amaliy yordam ko'rsatishimiz, ayniqsa, uyushmagan yoshlar bilan ishlashga alohida e'tibor qaratishimiz zarur. Bu vazifani samarali amalga oshirishda biz asrlar mobaynida shakllangan milliy an'analarimizga, ajdodlarimizning boy merosiga tayanmog'imiz lozim. Shuni alohida ta'kidlashimiz joizki, yoshlarning zamonaviy bilim va kasb-hunarlarini, xorijiy tillarni egallashlari, har tomonlama sog'lom va barkamol bo'lib, hayotdan munosib o'rin egallashlari uchun barcha kuch va imkoniyatlarni safarbar etishimiz kerak. Bir so'z bilan aytganda, yoshlar – yuksak ma'naviyatli, mustaqil fikrlaydigan, har qanday vaziyatda ham mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga qodir bo'lgan, g'ayratshijoatli, vatanparvar, zamonaviy, kreativ, barkamol shaxs bo'lmog'i lozim. Yoshlarning har tomonlama borkamol va ma'naviy salohiyatli hamda huquqiy ong va madaniyatini yuksaltirish uchun quyidagilarga alohida e'tibor qaratish lozim deb xisoblaymiz.

1. Yoshlarning ma'naviy salohiyatini yanada takomillashtirish;
2. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarda yoshlarning ishtirokini oshirish;
3. Yoshlarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhini yanada mustahkamlash;
4. Yoshlarning ongi va qalbida mustaqillik g'oyalariga sodiqlik, milliy o'zlikni anglash, Vatanga muhabbat va uning taqdiriga daxldorlik hissini yanada mustahkamlash;
5. Xalq manfaatlariga sadoqat bilan xizmat qiladigan bilimli, tashabbuskor, ishbilarmon, halol va fidoyi yoshlarni qo'llab-quvvatlash.

Bugun dunyoda aholining eng katta qismi bo'lgan yoshlarni qo'llab quvvatlash, ularni yod g'oyalar va tahdidlardan asrash kun tartibidagi dolzarb masala hisoblanadi. Kelajak avlodni ilm-fan va innovatsiyalarga yanada kengroq jalb etish zamonaviy taraqqiyotining muhim tendensiyalaridan biridir. Shu bois yoshlar masalalari davlat siyosati darajasiga ko'tarilganligi ayni haqiqat. O'zining yangi tarixiy taraqqiyoti davrida yuqori bosqichiga intilayotgan O'zbekiston zaminida IX-XII asrlarda Birinchi Renessans, XIV-XV asrlarda Ikkinchi Renessans, ya'ni umumbashariy sivilizatsiyasiga o'zining beqiyos hissalarini qo'shgan ulug' ajdodlarimizning davomchisi sifatida Uchinchi Renessans- yoshlar nigohidadir. Bugungi fan-texnika rivojlangan bir davrda ham ilm qilish igna bilan quduq qazishdek mashaqqatli ish bo'lib qolmoqda. Binobarin raqobat kuchaygan, ilmiy yangiliklarga talablar oshgan globallashuv davrida mamlakatimizda ilmiy-innovatsion faoliyatni qo'llab quvvatlash, iqtidorli yoshlarni nufuzli, milliy va xalqaro olimpiadalar, musobaqalar, tanlovlarda salmoqli natijalar

qo'lg'a kiritishi uchun zarur sharoit va imkoniyatlar yaratilishiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu borada yoshlarni an'anaviy fikrlashdan kreativ-tahlil qilishga o'rgatish, ilm-fan va innovatsiyalarga bo'lgan munosabatini o'zgartirish, zamon talablariga moslashtirish hamda yosh olimlarni qo'llab quvvatlash yangilanayotgan O'zbekiston taraqqiyotining eng muhim asosiy yo'nalishlaridan shartidir.

Yoshlarni ilm-fan va innovatsiyalarga qiziqtirishning noan'anaviy usullarini jamiyat hayoti va ta'lim tizimiga tadbqiq etish lozim. Masalan ilm-fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi integratsiyani ta'minlash, nazariyani amaliyot bilan uyg'unligini anglatga, barcha ta'lim muassasalarida fanlarni o'qitishda zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish, yoshlarning startap loyihalarini qo'llab quvvatlashga qaratilgan platformalarni yaratish, kelajak egalari ishtiyoqini yanada oshirib, ilm-fanga bo'lgan qiziqishini yuksaltiradi. Ilmiy muassasa va tashkilotlarning ilmiy salohiyatini oshirish, xorijiy nufuzli ilmiy tashkilotlar bilan hamkorlik qilish, yosh olimlar va ilmiy tadqiqotchilar almashinuvini yanada kengroq amalga oshirish Uchinchi Renessans sari dadillik bilan qarab borayotganimizni ko'rsatadi. Bir ko'rinishdan qilinayotgan harakatlar salmoqli, biroq natijalar xususida bunday deyishga hali erta. Qonun bilan belgilangan imtiyozlar o'z manziliga yetib borishi, yoshlar uchun yaratilayotgan imkoniyatlardan oqilona foydalanishda ham ba'zi oqsoqliklar bor. Demak muammolar hali yetarlicha topiladi. Masalaning yechimini topish mamlakatda ilm-fanni yanada rivojlantirishda yoshlarning o'rni beqiyos. Qaryib 20 million yoshlari bor O'zbekiston bunday katta va yangi avlod bilan yangi uyg'onish davrining tamal toshini qo'yish arafasidadir.

So'nggi yillarda O'zbekistonda bir necha o'nlab yangi oliy ta'lim muassasalari tashkil etildi. Shuningdek 2020-2021 o'quv yilidan yana bir yangi tizim joriy etildi: kam ta'minlangan oilalarda ulg'ayayotgan qizlarimizning bilim olish imkoniyatini kengaytirish maqsadida Oliy ta'lim dargohlarida ular uchun davlat granti asosida 940 ta qo'shimcha o'rin ajratildi. Joriy o'quv yilida esa bu raqamlar 2 barobar oshishi kutilmoqda. Bu o'zgarishlar iste'dodlarning intilishlarini ro'yobga chiqarish, ijtimoiy faolligini oshirish, hayotda munosib o'rin egallashlari uchun muhim poydevordir! Bugungi kunda dunyoda innovatsion g'oyasiz, ilm-fan yutuqlarisiz bironta sohaning rivojlanishi mumkin emas. Shu ma'noda, zaxmatkash, fidoyi olimlarimizni Xudo bergan odam ,desak, mubolag'a bo'lmaydi. Ularni boshqalar bilan teng qilish mumkin emas. Bunday insonlar mingtadan bitta, milliontadan bitta tug'iladi, ularni asrabavaylashimiz, har tomonlama qo'llab quvvatlashimiz lozim. Bugun biz davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini tubdan yangilashga qaratilgan innovatsion rivojlanish yo'liga o'tmoqdamiz. Bu bejiz emas, albatta. 1 Milliy taraqqiyotimizning yangi davrida xalqmizda yangicha dunyoqarashni shakllantirish, ayniqsa, yoshlarni milliy yuksalish g'oyasi atrofida birlashtirish, ularni ilm-fan yutuqlari hamda raqamli texnologiyalar bilan qurollantirish orqali kuchli fuqarolik jamiyatini shakllantirishda dastur-ul amal bo'lib xizmat qiladi. Haqiqatan ham, uzoqni ko'zlagan har qanday rejaning asosini sifatli ta'lim tashkil etadi. Ko'hna Xitoy mutafakkiri Konfutsiy: "Agar rejangiz bir yillik bo'lsa, sholi eking, o'n yillik bo'lsa, daraxt eking, yuz yillik bo'lsa –

bolalaringizga ta'lim bering", deya bejiz ta'kidlamagan. Kelajakda kutilgan "hosil"ni yig'ish uchun O'zbekistonimizda hozirdan keng imkoniyatlar yaratilyapti, yoshlarni ilm-u ma'rifatga rag'batlantirish, ilm egalarini qadrlashga qaratilgan tizim shakllantirilyapti. O'z navbatida, yoshlar ham shaxsiy rivojlanishi uchun motivatsiya manbalarini o'zlari topa bilishi kerak – u kitob yoki kinoasar, sport va sayohat bo'lsin. Imkoniyat yaratilsa o'qiyman, deydigan emas, har qanday vaziyatda ham bilim olish va rivojlanishga harakat qilaman deydigan yigit-qizlarimiz safi kengayishi uchun butun bir boshli millat mas'ul bo'lishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. S.E. Axmedov. Ta'lim, fan va ishlab chiqarish integratsiyasida intellektual salohiyatli yoshlar – mamlakat taraqqiyotining kafolati “ ta'lim, fan va ishlab chiqarish integratsiyasida intellektual salohiyatli yoshlar – mamlakat taraqqiyotining muhim omili”.// XIII respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. –Samarqand: SamDAQI, 2016. –b. 3-4.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. “Ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish bo'yicha davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish to'g'risida”.// Toshkent shahri, 2021- yil 1-aprel.

3. M. Xodjiyev. Fidoyi va vatanparvar yoshlarni tarbiyalash, uchinchi renessans poydevorining tamal toshi.// “Xalq so'zi” gazetasi. Toshkent. –b. 4.

4. R.I. Xalmuradov. Kasbga yo'naltirilgan ta'lim haqida.// Ta'limda innovatsiyalar: strategiya, nazariya va amaliyot. Xalqaro ilmiy maqolalar to'plami. 1-qism. – Samarqand: SamDU, 2018. –b. 3-5.

5. E.A. Ruziyev, J.E. Ruziyev. Amaliy–laboratoriya ta'limida innovatsion jarayonlar.// Ta'limda innovatsiyalar: strategiya, nazariya va amaliyot.